

KOMMENTOINTIPYYNTÖ

Avoimen tieteen kansallinen strategiaryhmä on yhdessä julkaisemisen avoimuuden asiantuntijaryhmän kanssa laatinut luonnoksen Avoimen tieteellisen julkaisemisen kansalliseksi strategiaksi. Strategiaan pyydetään nyt kommentteja suomalaisilta tutkimusorganisaatioilta, tutkijoilta sekä muilta tutkimuksen toimijoilta 26.2.2019 klo 16 mennessä.

Strategiasta on tässä vaiheessa kommentoitavana kaksi ensimmäistä osaa: strategiset periaatteet sekä strategiset tavoitteet. Nämä osat luovat pohjan kolmannelle osalle eli toimenpideohjelmalle. Toimenpideohjelma valmistuu vuoden 2019 aikana.

Ehdotus avoimen tieteellisen julkaisemisen strategiaksi on syntynyt tunnistetusta tarpeesta kansallisen tason avointa julkaisemista määritteleväksi asiakirjaksi. Strategiset periaatteet ja tavoitteet on luotu ohjaamaan tutkimusyhteisön toimintaa organisaatioista yksittäiseen toimijaan asti. Yhteiseen strategiaan sitoutuminen on yhteinen kansallinen voimavara ja tuki avoimuuden edistämiseksi.

Suomessa avointa tiedettä koordinoi Tieteellisten seurain valtuuskunta (TSV). Koordinaation yhtenä tärkeänä tehtävänä on yhdistää kansainväliset tieteen avoimuuden kehitysskeleett osaksi kansallista tutkimusympäristöä. Avoimen tieteellisen julkaisemisen kansallinen strategia on osa tätä tehtävää.

Lisätietoa avoimen tieteen koordinaatiosta: <https://avointiede.fi/fi/koordinaatio/koordinaatorakenne>

Koordinaation ytimessä on Avoimen tieteen kansallinen strategiaryhmä, jonka ympärillä toimii avoimen tieteen asiantuntija- ja työryhmiä. Strategiaryhmässä ovat laajasti edustettuna suomalaisen tutkimusyhteisön toimijat. Strategiaryhmän tavoitteena on koota ja edistää suomalaisen tutkimusyhteisön yhteisiä tavoitteita ja linjauksia avoimessa tieteessä. Näin syntyy tutkimusyhteisön yhteinen ääni ja suunta. Lisätietoa strategiaryhmästä: <https://avointiede.fi/fi/koordinaatio/strategiaryhma>

Ohjeet kommentoinnille:

Kommentteja pyydetään ensisijaisesti sähköisesti osoitteessa: <https://tsv.gruppo.fi/online-applications/index.php/survey/index/sid/571168>

Avoimen tieteen hengessä, kaikki saadut kommentit kootaan ja jaetaan julkisella alustalla.

Komentoinnin kysymyksiä ovat:

1. Kommentit Avoimen tieteellisen julkaisemisen kansallisen strategian **johdannon** osalta
2. Kommentit Avoimen tieteellisen julkaisemisen kansallisen **strategian periaatteiden** osalta
3. Kommentit Avoimen tieteellisen julkaisemisen kansallisen **strategisten tavoitteiden** osalta
4. Yleisiä kommentteja Avoimen tieteellisen julkaisemisen kansallisesta strategiasta
5. Ajatuksia toimenpideohjelman valmistelutyöhön

Lisätietoja antaa mielellään Henriikka Mustajoki, kehittämispäällikkö (09) 228 69 247 tai henriikka.mustajoki@tsv.fi

Helsingissä 28.1.2019

Jaakko Aspara

Avoimen tieteen kansallisen strategiaryhmän puheenjohtaja

Henriikka Mustajoki

Avoimen tieteen kansallisen strategiaryhmän sihteeri

LUONNOS

Avoimen tieteellisen julkaisemisen kansallinen strategia

JOHDANTO

Tässä avoimen tieteellisen julkaisemisen kansallisessa strategiassa määritellään tavoitteet ja toimenpiteet, joihin sitoutumalla ja joita edistämällä tiedeyhteisö Suomessa voi saavuttaa seuraavan päämäärän:

Päämäärä: Kaikki uudet tieteelliset julkaisut tulevat välittömästi avoimiksi¹ julkaisuhetkellä.

Tässä asiakirjassa määritellään periaatteita, tavoitteita (aikatauluineen) ja toimenpiteitä asetetun päämäärän saavuttamiseksi. Strategia-asiakirja on suomalaisen tutkimusyhteisön yhteistyön tulos ja yhteinen näkemys tieteellisen julkaisemisen avoimuuden tavoiteltavasta suunnasta.

Avoimuus on yksi tieteen ja tutkimuksen perusarvoista. Julkaisujen avoimuuden strategia on luotu palvelemaan tutkimuksen perustavoitteita. Tutkimustiedon välitön avoin saatavuus nostaa tieteen tasoa ja lisää tieteen yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Siksi on tärkeää, että tutkimusyhteisö toimii tehokkaasti välittömän avoimuuden saavuttamiseksi mahdollisimman pian.

Avoimuuden kehittyminen on myös tiukasti linkittynyt tutkimuksen laajempaan murrokseen, jossa muuttuvat rahoituksen rakenteet, julkaisutoimijoiden roolit ja tutkijoiden meritoitumisen tavat. Avoimen julkaisemisen strategiset periaatteet ja tavoitteet tulee siten sijoittaa tähän laajempaan tutkimustyön murrokseen. Tavoitteiden saavuttaminen on realistista vain monien tutkimusyhteisöön liittyvien rakenteiden muuttuessa samanaikaisesti.

Olennoisilta osiltaan tämä strategia noudattelee kansainvälistä kehitystä ja olemassa olevia linjauksia Erityisesti Open Sciencen Policy Platformin suositukset², DORA-julistus³, Kilpailukykyneuvoston vuoden 2016 päätös julkaisujen avoimuudesta vuonna 2020⁴, OA2020-aloite⁵, Euroopan komission avoimen saatavuuden tavoitteet⁶ sekä tutkimusrahoittajien PlanS (2018)⁷ antavat kansainvälisen kehityksen suunnan. Tämän strategian myötä Suomessa sijaitsevat keskeiset tieteelliset tutkimusorganisaatiot sitoutuvat eurooppalaiseen tieteen avoimuuden edistämiseen ja haluavat olla etujoukoissa avoimuuden saavuttamiseksi.

Strateginen päämäärä tutkimustiedon välittömästä avoimuudesta on tärkeää kaikkien tutkimustuotosten kohdalla. Tämä strategia keskittyy kuitenkin erityisesti tieteellisissä lehdissä julkaistavien tutkimusartikkelien sekä konferenssijulkaisuiden välittömän avoimuuden saavuttamiseen. Strategisesti tärkeää on myös monografioiden sekä tutkimusdatan avoimuuden takaaminen. Tätä työtä edistetään omina kokonaisuuksinaan.

Tutkijan tehtävä on tehdä laadullisesti parasta mahdollista tutkimusta. Tutkimusyhteisön tulee siten taata kannustimet ja rakenteet avoimelle julkaisemiselle tavalla, joka tukee tutkijan työtä. Tutkijoiden huoli laadukkaiden avoimien julkaisujen puuttumisesta sekä aikataulujen epärealistisuudesta on aito ja se on huomioitu strategiatyössä. Esitetyt tavoitteet ovat kunnianhimoisia. Vuonna 2017 38% kotimaisista

¹ kaikille mahdollisille lukijoille avoimessa internetissä ilman saatavuuteen tai lukemiseen liittyvää maksua tai ns. embargoa

² OSPP: Each Member State, together with its respective stakeholders, must develop policies to guarantee compliance with the EU Open Access mandate, including both incentives and enforcement, by 2020.
https://ec.europa.eu/research/openscience/pdf/integrated_advice_opspp_recommendations.pdf#view=fit&pagemode=none

³ Dora julistus: <https://sfdora.org/>

⁴ <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2016-AK-63128.pdf>

⁵ <https://oa2020.org/>

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32018H0790>

⁷ <https://www.coalition-s.org/>

artikkelijulkaisuista oli avoimesti saatavilla⁸. Strategian avulla tutkimusyhteisö sitoutuu muuttamaan rakenteitaan ja toimintaansa niiden saavuttamiseksi viimeistään 2022.

Käsillä olevat avoimen tieteellisen julkaisemisen kansalliset strategiset periaatteet ja tavoitteet ovat syntyneet Avoimen tieteen kansallisen strategiaryhmän ja avoimen julkaisemisen asiantuntijaryhmän yhteistyönä. Nämä strategiset periaatteet ja tavoitteet linjaavat suomalaisen tutkimusyhteisön yhteisen kansallisen ohjelman avoimen julkaisemisen kehityssuunnaksi.

Edellä mainitun strategisen päämäärän/vision lisäksi tämä strategia linjaa avoimen julkaisemisen

- **Strategiset periaatteet:** Pysyvät avoimuutta edistävät linjaukset
- **Strategiset tavoitteet:** Avoimen julkaisemisen aikatauluun sidotut tavoitteet, joihin tutkimusyhteisö sitoutuu.
- **Strategiset toimenpiteet:** Konkreettiset ja resursseja vaativat toimenpiteet, joita eri toimijoiden tulee toteuttaa strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi (valmistellaan vuoden 2019 aikana)

⁸ Tieto perustuu yliopistojen julkaisukeruun tietoihin vuosilta 2016-2017. Tiedonkeruussa yliopistot ilmoittavat jokaisen vertaisarviodun julkaisun osalta onko se avoimesti saatavilla kustantajan palvelussa, joka voi olla OA kanava tai hybridi. Lisäksi merkitään erikseen onko julkaisu rinnakkaistallennettu. Tässä luvussa on huomioitu suoraan avoimet, hybridi ja rinnakkaistallennetut julkaisut.

AVOIMEN JULKAISEMISEN STRATEGISET PERIAATTEET

PYSYVÄT AVOIMUUTTA EDISTÄVÄT LINJAUKSET

Strateginen periaate 1:

Avoimeen julkaisemiseen siirtyminen ei pysyvästi kasvata julkaisujen saatavuuden kokonaiskustannuksia⁹. Kokonaiskustannukset saavat kasvaa vain, jos uudet ja uudentyypiset julkaisukanavat tuottavat merkittävää lisäarvoa.

Strateginen periaate 2:

Tieteellisten julkaisukanavien ja julkaisujen kokonaishinnat ovat läpinäkyviä ja julkisia¹⁰; tutkimusyhteisön toimijat jakavat hintatiedot toisilleen.

Strateginen periaate 3:

Tiedejulkaisemisen korkeita laatukriteereitä sovelletaan myös avoimiin julkaisuihin.

Strateginen periaate 4:

Välittömän avoimuuden tavoitteiden saavuttaminen otetaan huomioon tutkijan arvioinnissa. Tutkimusyhteisö kannustaa tutkijoita avoimeen julkaisemiseen sekä tutkimustiedon saatavuuden edistämiseen esimerkiksi tiedeviestinnän keinoin.

⁹ mm. Institutionaaliset ja yksityiset tilausmaksut, kirjoittajamaksut, uusien ja olemassa olevien julkaisukanavien ylläpito

- UNIFI: Transition to Open Access should not increase the total costs of licensing and publishing. http://www.unifi.fi/wp-content/uploads/2018/09/UNIFI_FinELib_20180919.pdf

- Communication from the Commission (2012) 5.1. The transition towards open access must be coordinated and transparent. In the case of the 'Gold' model, any increased expenditure must be accompanied by a proportional decrease in subscription costs. Mechanisms also need to be developed to curb 'Gold' open access fees in the medium and long term. http://ec.europa.eu/research/science-society/document_library/pdf_06/era-communication-towards-better-access-to-scientific-information_en.pdf

¹⁰ - PlanS: The Funders will ask universities, research organisations, and libraries to align their policies and strategies, notably to ensure transparency; <https://www.scienceeurope.org/coalition-s/>

- UNIFI: License agreements, costs, and business models must be transparent. http://www.unifi.fi/wp-content/uploads/2018/09/UNIFI_FinELib_20180919.pdf

- Kustantajien lisenssimaksujen avoimuus Suomessa, tiedonkeruu: <https://avointiede.fi/tiedonkeruu2018>

AVOIMEN JULKAISEMISEN STRATEGISET TAVOITTEET

AIKATAULUUN SIDOTUT TAVOITTEET, JOITA TUTKIMUSYHTEISÖ SITOUTUU VAKAVASTI TAVOITTELEMAAN AVOIMEEN JULKAISEMISEEN LIITTYEN

Strateginen tavoite 1¹¹:

Viimeistään vuonna 2022 kaikki uudet tieteelliset julkaisut ovat välittömästi avoimia.

Strateginen tavoite 2¹²:

Viimeistään vuonna 2022 100 %:lle uusista tieteellisistä julkaisuista määritellään avoimuuden takaava lisenssi, esimerkiksi CC-BY-lisenssi.

Strateginen tavoite 3¹³:

Tutkimusorganisaatiot ja rahoittajat luovat yhteisen toimintamallin kehittämään uusia ja uudenlaisia avoimia julkaisukanavia ja tukemaan olemassa olevien muuntamista avoimiksi sekä niiden ylläpitämiselle kestävän avoimuuden ja saatavuuden takaamiseksi.

Strateginen tavoite 4:

Tutkimusyhteisö luo yhteisrahoitteisen julkaisumallin, joka mahdollistaa Suomessa julkaistavien tieteellisten artikkelien välittömän avoimuuden.

¹¹ - PlanS: "After 1 January 2020 scientific publications on the results from research funded by public grants provided by national and European research councils and funding bodies, must be published in compliant Open Access Journals or on compliant Open Access Platforms." <https://www.scienceeurope.org/coalition-s/>

- Horizon 2020: All projects receiving Horizon 2020 funding are required to make sure that any peer-reviewed journal article they publish is openly accessible, free of charge. <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/policies/open-access>

- UNIFI: Articles with corresponding authors from Finland must be openly available at the time of publishing.

http://www.unifi.fi/wp-content/uploads/2018/09/UNIFI_FinELib_20180919.pdf

¹²- Ohjeistuksena Berliinin julistuksen vaatimukset

PlanS: 1. Authors retain copyright of their publication with no restrictions. All publications must be published under an open license, preferably the Creative Commons Attribution Licence CC BY. In all cases, the license applied should fulfil the requirements defined by the Berlin Declaration; <https://www.scienceeurope.org/coalition-s/>

- UNIFI: Re-use of Open Access articles must be defined using the most permissive Creative Commons licenses. Terms of use for subscribed content must be appropriate and easy to understand. http://www.unifi.fi/wp-content/uploads/2018/09/UNIFI_FinELib_20180919.pdf

¹³ - PlanS: In case such high quality Open Access journals or platforms do not yet exist, the Funders will, in a coordinated way, provide incentives to establish and support them when appropriate; support will also be provided for Open Access infrastructures where necessary <https://www.scienceeurope.org/coalition-s/>

Re: Kommentointipyyntö – Avoimen tieteellisen julkaisemisen kansallinen strategia
Saapunut 29.1.2019 kello 12.38
Määräaika 26.2.2019 kello 16.00

Suomen tiedekustantajien liitto kiittää kommentointipyyntöä ja lausuu kohteliaasti seuraavaa:

JOHDANTO

On hyvä, että aikataulut ja sitoutuminen sanotaan selvästi.

Sen sijaan ” tutkimusyhteisö” olisi syytä määritellä nykyistä selvemmin ja johdonmukaisemmin. Johdannosta saa nykyisen muotoilun perusteella vaikutelmaa, että tämä tarkoittaisi ensisijaisesti samaa kuin ”keskeiset tieteelliset tutkimusorganisaatiot”. Kenen halusta ”olla etujoukoissa” on kyse? Epämääräisyys tuntuu erityisen ongelmalliselta asiayhteydessä, joka tavoittelee kattavaa avoimuutta.

Strategian arvoista juonnettuja väittämiä ei tulisi esittää kyseenalaistamattomina tosiasioina ilman näyttöä. Näin kokonaisuuden uskottavuus säilyy mahdollisimman vahvana ja ristiriidoilta välttyään. Esimerkiksi: Miten ”[t]utkimustiedon välitön avoin saatavuus nostaa tieteen tasoa”? Tässä näyttäisi olevan ilmeinen ristiriita myöhemmin todetun kanssa: ”Tutkijoiden huoli laadukkaiden avoimien julkaisujen puuttumisesta...on aito”.

Avoimuus ei myöskään automaattisesti ”lisää tieteen yhteiskunnallista vaikuttavuutta”, kuten johdannossa esitetään. Se, että julkaisuja saa jatkossa helpommin netistä ei välttämättä tarkoita sitä, että kansalaiset tai päättäjät lukisivat sen tai toimisivat sen pohjalta oma-aloitteisemmin ja aktiivisemmin kuin nykyisin. Muistakaamme Humen giljotiini: ”There is no ought from is.”

Kampanjan ”eurooppalaisuutta” olisi avoimuuden nimissä syytä avata ja perustella ainakin niille, jotka näkevät siinä häivähdyksen neokolonialismia tai jotka seuraavat tiedejulkaisemiseen ja -kustantamiseen liittyvää keskustelua myös Euroopan ulkopuolella.

Strategiset periaatteet

Epämääräisyyden pulma jatkuu täällä ja herättää huolta. Periaatteiden taakse on vaikea asettua tietämättä, millaisia toimenpiteitä niiden tueksi aiotaan esittää.

STRATEGINEN PERIAATE 1

Pienen kotimaisen tiedekustantaja-julkaisijan näkökulmasta avoimuus nostaa kokonaiskustannuksia, mikäli avoimuuden tarjoamia mahdollisuuksia halutaan hyödyntää laaja-alaisesti sen sijaan, että tyydytään tuottamaan painetun materiaalin toisintoja digitaaliseen ympäristöön. Lisätyöstä täytyisi voida maksaa.

Kustannusten määritelmää ei tulisi haudata alaviitteeseen (9). Kotimaisten voittoa tavoittelemattomien pienten tiedekustantajien näkökulmasta periaate ja sen alaviite vaativat jopa jatkamaan ilmaisen työn tekemistä. Jos kustannukset sidottaisiin nykyiseen, kestävää rahoitusmallia edeltävään tasoon, ainoa vaihtoehto olisi jatkaa työn tekemistä ilmaiseksi tai lopettaa toiminta. Tällaisen periaatteen taakse on vaikea asettua.

Kansallisessa sitovaksi tarkoitetussa strategiassa tuskin voidaan edellyttää, että pieni seurakustantaja ei voisi korottaa tilausmaksujaan tai aloittaa kirjoittajamaksujen perimistä, mikäli avoimen julkaisemisen kotimaista rahoitusmallia ei saataisi ratkaistua kestävästi. Julkaisu- ja kustannustoiminnassa täyteen avoimuuteen siirtyminen on käytännössä tarkoittanut lisääntyviä kustannuksia, joille on ollut vaikea löytää maksajaa.

Miten määritellään ”merkittävä lisäarvo”, kuka merkittävyyden määrittelee ja ketä kaikkia se koskee? Jos kustannukset sittenkin nousevat, miten ne on tarkoitus kattaa?

Mitä ”uudet ja uudentyypiset julkaisukanavat” pitävät sisällään ja mikä on niiden ajateltu rooli? Epämääräinen maininta tulee mukaan kuin varkain. Kuinka on tarkoitus turvata osaavien, pitkäikäisten, arvostettujen ja voittoa tavoittelemattomien kotimaisten kanavien ja niiden julkaisija-kustantajien toimintaedellytykset? Toivottavaa on, että niitä ei sivuuteta tai jätetä oman onnensa nojaan.

STRATEGINEN PERIAATE 2

Periaate on muotoiltu kovin epämääräisesti. Sen sisältö välittää pelottavan viestin esimerkiksi pienelle, voittoa tavoittelemattomalle mutta silti taloudellisesti kilpailemaan joutuvalle tiedekustantajalle.

Onko tarkoituksena, että tällainen pienkustantaja luopuu oikeudestaan liikesalaisuuteen ja heikentää siten toimintaedellytyksiään entisestään? Tällaista tuskin voidaan edellyttää kansallisessa strategiassa.

Periaatteen esittäminen kansainvälisille kaupallisille kustannustaloille jäänee mahtipontiseksi sanahelinäksi. Kotimaisille pienille tiedejulkaisijoille ja -kustantajille periaatteen sisältämä vaatimus on kohtuuton periaatteellisesti, taloudellisesti ja siihen liittyvästä raportointivelvoitteesta koituvan työmäärän vuoksi.

Kuinka omia toimintaedellytyksiä mahdollisesti vahingoittavan sitoumuksen toteuttamista aiotaan valvoa ja onko rikkomukset aikomus sanktioida?

Epäselväksi jää, mitä strategian laatija ajattelee sisältyvän ”kokonaishintoihin”? Epäselvää on myös, ketkä kuuluvat ”tutkimusyhteisöön” ja kenen on tarkoitus jakaa ”hintatiedot toisilleen”. Siellä missä tarkoitetaan esimerkiksi artikkelimaksujen laskentaperusteita, se pitäisi sanoa yksiselitteisen selvästi.

Alaviitteen ohimenevä maininta ”kustantajien lisenssimaksujen avoimuudesta Suomessa” ei aukene riittävällä tavalla.

STRATEGINEN PERIAATE 3

Huomion kiinnittäminen laadun varmistamiseen on erittäin tervetullutta.

Periaatteen konkretisoiminen edellyttää kotimaisten kustantajien ja tiedetoimittajien kuuntelemista ja osallistamista. Näillä toimijoilla on laadun varmistamisessa kriittinen rooli, ei vähiten siksi, että tutkijoiden julkaisupaine on johtanut yrityksiin teettää osa omasta työstä kustannustoimittajalla.

Periaatteen konkretisoiminen kulkee käsi kädessä onnistuneen rahoitusmalliratkaisun kanssa.

STRATEGINEN PERIAATE 4

Muotoilu on kovin epämääräinen. Periaatetta on vaikea kommentoida ja sen taakse on vaikea asettaa tietämättä, mitä tarkoitetaan ja millaisia toimenpiteitä tarkoituksen tueksi aiotaan esittää.

Strategiset tavoitteet

STRATEGISET TAVOITTEET 1 & 2

On hyvä, että tavoiteltu aikataulu esitetään selvästi.

Vaikutelmaksi jää, että strategiassa on ajateltu ensisijaisesti kovien tieteiden artikkelimuotoisia julkaisuja. Ne ovat kuitenkin aivan eri tuote kuin esimerkiksi yhteiskuntatieteelliset kirjat. Kirjankustantajilta pyydetään jo nyt mahdollisuutta esimerkiksi rinnakkaistallentamiseen, josta ei kuitenkaan haluta maksaa.

Tavoitteet voivat toteutua ja niihin voi sitoutua vain, mikäli avoimen julkaisemisen kotimainen rahoitusmalli ensin ratkaistaan kestävällä tavalla. Toistaiseksi esitetyn tavoitteet vaikuttavat ristiriitaisilta periaatteen 1 sisältämän vaatimuksen kanssa.

STRATEGISET TAVOITTEET 3 & 4

On erittäin kannatettavaa, että olemassa olevien julkaisukanavien siirtymistä avoimuuteen halutaan tukea ja niiden toiminnalle halutaan turvata kestävä pohja. ”Ylläpitäminen” ei kuitenkaan riitä, vaan julkaisujen ja niiden kustantajien on voitava myös kehittyä ja hyödyntää avoimuuden tuomia mahdollisuuksia täysimääräisesti, kirjoittajien, lukijoiden ja yhteiskunnan hyödyksi.

Periaatteessa 1 esiin putkahtaneen ”uusien ja uudenlaisten avointen julkaisukanavien” ensisijaisuuden synnyttämä hämmennys jatkuu tässä osuudessa. Epäselväksi jää, miksi uutuutta ja uudenlaisuutta halutaan korostaa näin vahvasti tilanteessa, jossa avoimuuden vaatimus on leikannut nykyisiltä toimijoilta toimintaedellytyksiä ja mahdollisuuden hyödyntää avoimuuden tarjoamia vaihtoehtoja.

Osuudessa korostuu se valitettava yleisvaikutelma, että ”tutkimusyhteisö” tarkoittaisi tässä dokumentissa lähinnä samaa kuin ”tutkimusorganisaatiot ja rahoittajat”.

YLEISIÄ KOMMENTTEJA

Strategiaa on vaikea kommentoida ja sen taakse on vaikea asettaa ilman tietoa toimenpideohjelman sisällöstä. Suomen tiedekustantajien liitto toivookin, että kokonaisuus alistetaan vielä uuteen yhteiseen arviointiin, jossa on mahdollista kommentoida kaikkia kolmea osaa yhdessä.

Vaikutelma on, että strategialla haastetaan kansainväliset kaupalliset tiedelehtikustantamot. Ongelma on, että samalla tykillä ammutaan kotimaisia voittoja tavoittelemattomia seurajulkaisijoita ja tieteellisiä pienkustantamoita.

Dokumentissa tuntuu kuuluvan vahvana asiasta vastaavan ministeriön ja yliopistolaitoksen ääni. Avoimuutta tavoiteltaessa olisi toivottavaa pyrkiä selkeyteen, yksiselitteisyyteen ja ääneen sanomiseen. Nykyisenkaltaisesta, esimerkiksi toimijoita ja vastuuta koskevasta epämääräisyydestä olisi eduksi päästä eroon.

Alaviitteiden sisältöä olisi eduksi avata niin, että dokumenttia voi lukea itsenäisenä kokonaisuutena ja kaikki oleellinen tieto löytyy tekstistä. Tämä selventäisi esitettyä asiaa ja keventäisi alaviitteiden raskaslukuisuutta.

AJATUKSIA TOIMENPIDEOHJELMAN VALMISTELUTYÖHÖN

Suomen tiedekustantajien liitto pitää erittäin tärkeänä, että kotimaisten kustannus- ja julkaisualan pienten toimijoiden erityislaatuisuus ja tarpeet erotetaan kansainvälisten isojen lehtitalojen haastamisesta.

Samoin liitto toivoo painavasti, ettei vaikkapa yhteiskuntatieteellisiä kotikielisiä kirjoja niputeta samaan käsittelyyn kuin luonnontieteellisiä kansainväliselle tiedeyleisölle kirjoitettuja artikkeleita.

Suomen tiedekustantajien liitto pitää erittäin tärkeänä myös sitä, että kotimaisia pieniä tiedekustantajia kuunnellaan prosessin kaikissa vaiheissa ja heidän asiantuntemustaan hyödynnetään yhteisen tavoitteen saavuttamisessa. Laadun varmistaminen on oivallinen esimerkki yhteisestä edusta.

Toivomuksena on, että kokonaisuus alistettaisiin vielä uuteen yhteiseen arviointiin, jossa on mahdollista kommentoida kaikkia kolmea osaa yhdessä.

”Suomalaiset tiedekustantajat haluavat julkaista avoimesti, kunhan työlle vain luodaan kestävä rahoitusmalli,” sanovat Suomen tiedekustantajien liiton hallitus ja pääsihteeri. Nykyinen hajanainen tilanne on kestämaton. Sen tilalle tarvitaan selvä, pitkäjänteinen kokonaisuus, joka tuotetaan yhdessä.

Edellä on pääviesti lisätietoja sisältävästä julkaisusta Kaakinen, Leena & Pauliina Raento (2019). Avoimen julkaisemisen kotimainen rahoitusmalli tarvitsee kestävä ratkaisun. Tieteessä tapahtuu 37: 1, 46–48.

<https://journal.fi/tt/article/view/79379>